

Vragen en Antwoorden bij brand

TIJDENS DE BRAND

1. Er is een brand in de buurt: wat moet ik doen?

Check of 1-1-2 al is gebeld. Bel anders zelf. Als anderen al 1-1-2 hebben gebeld, bel dan niet nogmaals. Wacht en vertrouw er op dat de brandweer er alles aan doet om zo snel mogelijk ter plaatse te komen. Geef alle hulpdiensten de ruimte om er te komen!

Als de brand niet direct aan de openbare straat of weg is, zorg dan dat iemand klaar staat bij de toegangsweg of inrit om de brandweer en andere hulpdiensten zo snel mogelijk naar de brand te leiden.

De wind kan de rook verspreiden, zodat je de vrijkomende rook kunt zien en ruiken. In iedere rookwolk zitten schadelijke stoffen. Het is beter om de volgende voorzorgsmaatregelen op te volgen:

- Blijf uit de rook en voorkom hiermee gezondheidsrisico's;
- Waarschuw en help mensen in uw omgeving om uit de rook te blijven;
- Zorg dat je ook in en rondom je woning geen rook inademt;
- Ga naar binnen, sluit ramen en deuren en schakel ventilatiesystemen uit;
- Houd de diverse informatiekanalen in de gaten, zoals www.zeelandveilig.nl, Twitter [@VRZ](https://twitter.com/VRZ) of Facebook [ZldVeilig](https://www.facebook.com/ZldVeilig).

2. Rook is altijd gevaarlijk, waar komt dat door?

Het maakt niet uit wat er brandt: 'chemische stoffen', afval (inclusief tuinafval), papier, schoon hout, tabak, enz. In elke soort rook zitten gevaarlijke stoffen. Schone rook bestaat niet.

Bij elke brand ontstaan giftige stoffen. Sommige verbrandingsproducten ontstaan door chemische processen, zoals ontbinding (pyrolyse) en omzetting (oxidatie) van het smeltende of brandende materiaal. Daardoor bevat de rook van een woningbrand, bedrijfspand of een natuurbrand een groot aantal verschillende giftige stoffen.

Het is altijd raadzaam zo weinig mogelijk rook in te ademen. Maar als het een keer toch gebeurt, blijft dit meestal zonder ernstige gevolgen. De gezondheidseffecten van rook hangen vooral af van de hoeveelheid rook die u binnen krijgt en niet van de samenstelling van de stoffen.

3. Wat kan ik doen om zo min mogelijk rook in te ademen?

Om zo min mogelijk rook in te ademen is het verstandig om niet naar de brand te gaan kijken.

Kun je nergens naar binnen, ga dan zo staan dat de wind/rook niet naar je toe waait, maar van je af ("bovenwinds"). Je kunt minder rook inademen door zo kort mogelijk in de rook te blijven en daar geen overbodige inspanning te leveren. Hoe meer inspanning, des te meer lucht je inademt en dus ook hoe meer rook je inademt.

Kun je niet weg bij de brand/rook, let er dan op dat je hulpdiensten zoals brandweer, politie en ambulance niet hindert om bij de brand te komen en hun werk te doen.

4. Wat zijn gezondheidsrisico's van rook en roet?

De directe gevolgen van het inademen van kleine hoeveelheden rook zijn prikkeling van ogen, neus, keel en luchtwegen, leidend tot tranen en hoesten. Hoe meer rook je inademt, hoe sneller deze klachten optreden en hoe heftiger je ze ervaart. Deze klachten verdwijnen vaak snel weer zodra je in de frisse lucht bent en geen rook meer inademt. Bij personen met (over)gevoelige luchtwegen, bijvoorbeeld door astma, kan er een benauwd gevoel en kortademigheid optreden.

Wanneer er specifieke stoffen (bijvoorbeeld asbest of dioxinen) vrijkomen, kunnen deze op hun beurt weer bepaalde gezondheidseffecten teweeg brengen. Als er specifieke stoffen vrijkomen waarmee je extra rekening moet houden, wordt dit zo snel mogelijk gecommuniceerd via de informatiekkanalen die onder punt 1 worden genoemd.

5. Wat moet ik doen als ik rook heb ingeademd? (Ik ben naar de brand gaan kijken of heb door de rook heen gefietst/ge- lopen)

Door het inademen van de rook kun je last hebben van hoesten als gevolg van een geïrriteerde keel, prikkeling van de ogen en/of van de bovenste luchtwegen of hoofdpijnklachten. Inademen van de rook kan ook benauwdheidsklachten en piepen veroorzaken, maar dit laatste is afhankelijk van de gevoeligheid (bijvoorbeeld astmapatiënten of kinderen zullen hier eerder last van krijgen). Irritatie van de ogen kan verdwijnen door de ogen te spoelen met lauw water.

In de meeste gevallen gaan de klachten vanzelf over, na beëindiging van de blootstelling. Als dit niet het geval is of als je je zorgen maakt, kun je contact opnemen met de huisarts.

6. Waarom verricht de brandweer metingen?

De verkenningseenheden van de brandweer verrichten bij een brand waarnemingen en metingen op de rook die daarbij vrijkomt. De resultaten worden gebruikt om te bepalen of de rook op leefniveau aanwezig is. Bij het waarnemen wordt gekeken naar de pluimstijging van de rook en naar de locatie en omvang van de verspreiding van de rook op leefniveau (daar waar mensen en dieren leven).

Het meten gebeurt standaard op koolmonoxide. Koolmonoxide is nagenoeg altijd onderdeel van een cocktail aan stoffen die in rook aanwezig is. De cocktail varieert sterk en hangt af van wat er in brand staat en wat de omstandigheden zijn tijdens de brand (voldoende zuurstof, welke blusmethode men hanteert, etc.). De brandweer kan daarnaast luchtmonsters nemen. Omdat alle rook in hoge concentraties en bij langdurig inademen, schadelijk¹ kan zijn voor de gezondheid, zullen vrij snel maatregelen worden gecommuniceerd.

Wanneer de brandweer vermoedt dat er schadelijke stoffen zijn vrijgekomen die zij zelf niet kunnen meten zoals dioxinen, benadert de brandweer voor aanvullende metingen en monsternamen het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).

Wanneer de brandweer vermoedt dat er asbest vrijkomt bij de brand, wordt een gecertificeerd laboratorium ingeschakeld om de verspreiding van asbestdeeltjes in kaart te brengen.

7. Waar verricht de brandweer metingen?

In de beginfase van een incident wordt in de directe omgeving gemeten en waargenomen; concentraties aan vrijkomende stoffen zijn daar immers het hoogst. Het kan lastig zijn om snel een voorspelling te doen waar en in welke mate de rook verderop in de omgeving op leefniveau terug daalt. Er is enige tijd nodig om hier berekeningen voor te maken waarbij gekeken wordt naar windrichting, windkracht en andere meteorologische aspecten zoals inversie. Klachten van burgers worden daarbij ook meegenomen.

Zodra deze informatie bekend is, worden er verkenningseenheden naar de randen van de rookpluim gestuurd om na te gaan of de rook daar op leefniveau aanwezig is. De rook

¹ <https://www.brandweer.nl/brandveiligheid/blijf-uit-de-rook>

verdunt naarmate zij zich steeds verder verspreidt in de omgeving. Concentraties van stoffen nemen daarmee ook af en zijn doorgaans lager dan de interventiewaarden².

Wél is het mogelijk dat – ook bij verdunning van rook en geringere concentraties van specifieke stoffen – er sprake is van stankoverlast en eventuele ademhalingsklachten. Stank en andere klachten kunt u melden bij het milieumeldpunt van de RUD Zeeland. Het milieumeldpunt is bereikbaar op [0118 412323](tel:0118412323). Dit meldpunt is 7 dagen per week, 24 uur per dag bereikbaar.

8. Waarom loopt brandweerpersoneel wel dichtbij/in de rook?

Brandweerpersoneel doet dit om de brand beter te kunnen bestrijden of om eventuele slachtoffers te redden/evacuëren. Zij gebruiken daarbij de benodigde adembescherming en zo nodig wordt na afloop alle brandweermateriaal zoals auto, blusmiddelen en kleding zorgvuldig schoongemaakt.

Andere hulpverleners zonder specifieke adembescherming worden gewaarschuwd uit de rook te blijven. Personeel bij afzettingen van wegen staat op ruime en daarmee veilige afstand en draagt om die reden geen specifieke adembescherming.

9. Ik ben naar de brand gaan kijken, wat moet ik met mijn kleding doen die ik toen aanhad?

Heb je in de rook gestaan? Was de kleding die je aanhad om zo de brand- en rooklucht en roetdeeltjes uit de kleding te verwijderen.

10. Hebben huisdieren nog speciale aandacht nodig?

Net als bij mensen, is het voor huisdieren het beste om niet met rook in aanraking te komen. Hou huisdieren zo veel mogelijk binnen, totdat het gebied is vrijgegeven.

Was je huisdier buiten en weet je niet waar deze zich bevond ten tijde van de brand?

Hou je huisdier goed in de gaten als deze weer thuis komt. Twijfel je of je huisdier teveel rook heeft ingeademd? Dan kun je het beste de dierenarts raadplegen.

NA DE BRAND

11. Wat moet ik doen als ik rook heb ingeademd? (Ben naar de brand gaan kijken of heb door de rook heen gefietst/gelopen)

Door het inademen van de rook, kun je last hebben van hoesten als gevolg van een licht geïrriteerde keel, prikkeling van de ogen en/of van de bovenste luchtwegen of hoofdpijnklachten. Inademen van rook kan ook benauwdheidsklachten en piepen veroorzaken, maar dit laatste is afhankelijk van de gevoeligheid (bijv. COPD-patiënten, ouderen of kinderen zullen hier eerder last van krijgen). In de meeste gevallen gaan deze klachten vanzelf over zodra je niet meer in de rook staat. Als dit niet het geval is of als je je zorgen maakt, neem dan contact op met je huisarts. Irritatie van de ogen kan ook verdwijnen door de ogen te spoelen met lauw water.

² Voor acute gezondheidsrisico's bij een incident, wordt de meetwaarde afgezet tegen de interventiewaarde die voor deze stof geldt. Meer informatie hierover staat op de website van het RIVM: https://www.rivm.nl/rvs/Nor-men/Rampen_en_incidenten/Interventiewaarden

12. Ik ben naar de brand gaan kijken, wat moet ik met mijn kleding doen die ik toen aanhad?

Heb je in de rook gestaan? Was de kleding die je aanhad om zo de brand- en rooklucht en roetdeeltjes uit de kleding te verwijderen.

13. Ik heb in de rook gestaan, kan ik onderzocht worden?

Het is niet noodzakelijk om onderzocht te worden, wanneer de gezondheidsklachten na beëindiging van de blootstelling vrijwel direct verdwijnen. Kans op blijvende gezondheidsschade is dan onwaarschijnlijk. Als de gezondheidsklachten aan blijven houden na beëindiging van de blootstelling aan de rook, kun je contact opnemen met je huisarts.

14. Ik heb groenten/fruit in mijn tuin, kan ik die eten?

Dit is afhankelijk van de situatie (stoffen die zijn vrijgekomen). Deze informatie wordt in de berichtgeving van de brand geplaatst. Volg hiertoe het liveblog op de website www.zeelandveilig.nl, de Facebookpagina of Twitter @VRZ (zie ook vraag 1).

15. Mijn kinderen speelden in de tuin/zandbak, moet ik mij zorgen maken?

Nee, vaak gaat het om een kleine hoeveelheid stoffen waaraan je kinderen kort zijn blootgesteld. De kans op gezondheidsklachten (zoals prikkelende ogen, neus, keel en luchtwegen, leidend tot tranen en hoesten) is erg klein en je hoeft je dus geen zorgen te maken. Bovendien gaan de klachten voorbij wanneer de kinderen niet meer aan de rook worden blootgesteld. Maak je je ongerust vanwege mogelijke klachten, dan kun je contact opnemen met de huisarts.

Wij adviseren je om wel de volgende voorzorgsmaatregelen te treffen:

- Het is verstandig om de speelplekken goed te inspecteren. Roetneerslag op speeltoestellen kan met warm water en zeep worden verwijderd;
- Grasveldjes waar gespeeld wordt, kunnen worden gemaaid. Verzamel het gemaaide gras en voer het af als restafval;
- Ook kun je bij zichtbare roetvervuiling de toplaag van het zand in de zandbak verwijderen en vervangen door schoon zand.

16. Er liggen verbrandingsresten en roetdeeltjes in mijn tuin; wat moet ik doen?

Verbrande brokstukken bevatten vrijwel altijd schadelijke stoffen. De verwachting is dat de blootstelling aan de schadelijke stoffen in deze brokstukken (via de huid, via de mond of via inademing) relatief gering is.

Als er sprake is van een afgezet gebied, ontvangen omwonenden een bericht zodra het afgezette gebied weer is vrijgegeven. Als de gemeente meldt dat je zelf de verbrandingsresten en roetdeeltjes mag verwijderen, kun je de volgende voorzorgsmaatregelen nemen om mogelijke blootstelling zo veel mogelijk te voorkomen:

- Trek handschoenen aan voordat je zichtbare brokstukken opraaft. Raap het niet met blote handen op. Heb je het materiaal toch aangeraakt met blote handen? Was je handen grondig.
- Gooi het materiaal weg in de afvalcontainer of een vuilniszak voor restafval, tenzij de gemeente na de brand adviseert om deze bij het klein chemisch afval aan te bieden.
- Roetdeeltjes op auto's, fietsen, tuinmeubelen etc. kun je schoonmaken met warm water en zeep. Je kan het materiaal wegsputten, niet borstelen. Voer het water zo nodig af via een rioolputje.

- Liggen er zichtbare deeltjes op het gras? Maai het gras en voer het gemaaide gras af als restafval;
- Haal je groente of fruit uit de tuin? Licht hier zichtbaar materiaal op, dan is het advies deze producten weg te gooien in de afvalcontainer of een vuilniszak voor restafval.
- Kinderen doen vaak hun (vieze) handen of (vieze) dingen in hun mond. Hierbij krijgen ze kleine hoeveelheden grond en stof binnen die aan hun handen is blijven plakken. Inspecteer plekken waar kinderen spelen op de aanwezigheid van roetdeeltjes. Als er roetdeeltjes aanwezig zijn, verwijder ze dan (zie het antwoord op vraag 15).

17. Hoe krijg ik de brandgeur/stank uit mijn huis?

Hou ramen en deuren gesloten en ventilatiesystemen uit totdat het bericht komt voor jouw woon-/werkplek dat het gebied wordt vrijgegeven. Na de melding dat het veilig is, kun je het huis of kantoor ventileren (ramen en deuren open zetten) en ventilatiesystemen weer inschakelen.

Wanneer de brandlucht in de gordijnen en/of kleding zit, kun je deze wassen.

18. Ik heb tijdens de brand mijn ramen open gehad, wat moet ik doen?

Deze vraag kan alleen specifiek per situatie worden beantwoord. Dit is namelijk afhankelijk van de meetgegevens welke stoffen tijdens de brand zijn vrijgekomen en de plek waar je huis staat.

De gemeente geeft informatie of er roetdeeltjes zijn neergeslagen in het gebied waar je woont. Als het nodig is dat een professioneel schoonmaakbedrijf je huis komt schoonmaken, mag je tot die tijd je huis niet in.

Als er een kleine hoeveelheid roet is neergeslagen in jouw huis, kun je de oppervlakten schoonmaken met warm water en zeep. Zie ook de antwoorden bij vraag 14 t/m 17.

19. Waarom heeft de brandweer waarnemingen en metingen verricht ?

De verkenningseenheden van de brandweer verrichten bij een brand waarnemingen en metingen op de rook die daarbij vrijkomt. De resultaten worden gebruikt om te bepalen of de rook op leefniveau aanwezig is. Bij het waarnemen wordt gekeken naar de pluimstijging van de rook en naar de locatie en omvang van de verspreiding van de rook op leefniveau (daar waar mensen en dieren leven).

Wanneer de brandweer vermoedt dat er ook stoffen zijn vrijgekomen die zij zelf niet kunnen meten zoals dioxinen, kan de brandweer voor aanvullende metingen de Milieu Ongevallen Dienst (MOD) van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) benaderen.

Wanneer er asbest is vrijgekomen bij de brand, wordt een gecertificeerd laboratorium ingeschakeld om de verspreiding van asbestdeeltjes in kaart te brengen.

20. Kan blootstelling aan rook blijvende gevolgen voor de gezondheid opleveren?

Eénmalig een zeer grote hoeveelheid rook inademen kan leiden tot overgevoeligheid van de luchtwegen. Verder neemt bij herhaalde of langdurige blootstelling aan rook waarschijnlijk de kans op longkanker toe. Echter, herhaalde of langdurige blootstelling aan rook (meerdere keren per jaar) is niet erg waarschijnlijk.

Deze informatie is tot stand gekomen i.s.m. GGD/GHOR Nederland.

Meer informatie over brand en hoe u brand kunt helpen voorkomen:
www.zeelandveilig.nl/gevaren/brand